

Entre els objectes recollits es troben destrals senceres i altres trencades, de pedra negrosa, més o menys polida, de forma generalment amigdaloida, uns quants percutors i un tros de sílex, recollits en diferents punts de la plana de Guissona. Del sepulcre de l'Auritori, de principis de l'Edat del Bronze, els objectes del qual es troben en aquesta col·lecció, s'en ha parlat ja. Dels llocs nomenats Vinya del Polit, Vinya del Crispí de la Morana, de Florejacs, terme de Cisteró i les Pletes, on sembla que es troben restes de poblats ibèrics que duraren fins a l'època romana, han recollit

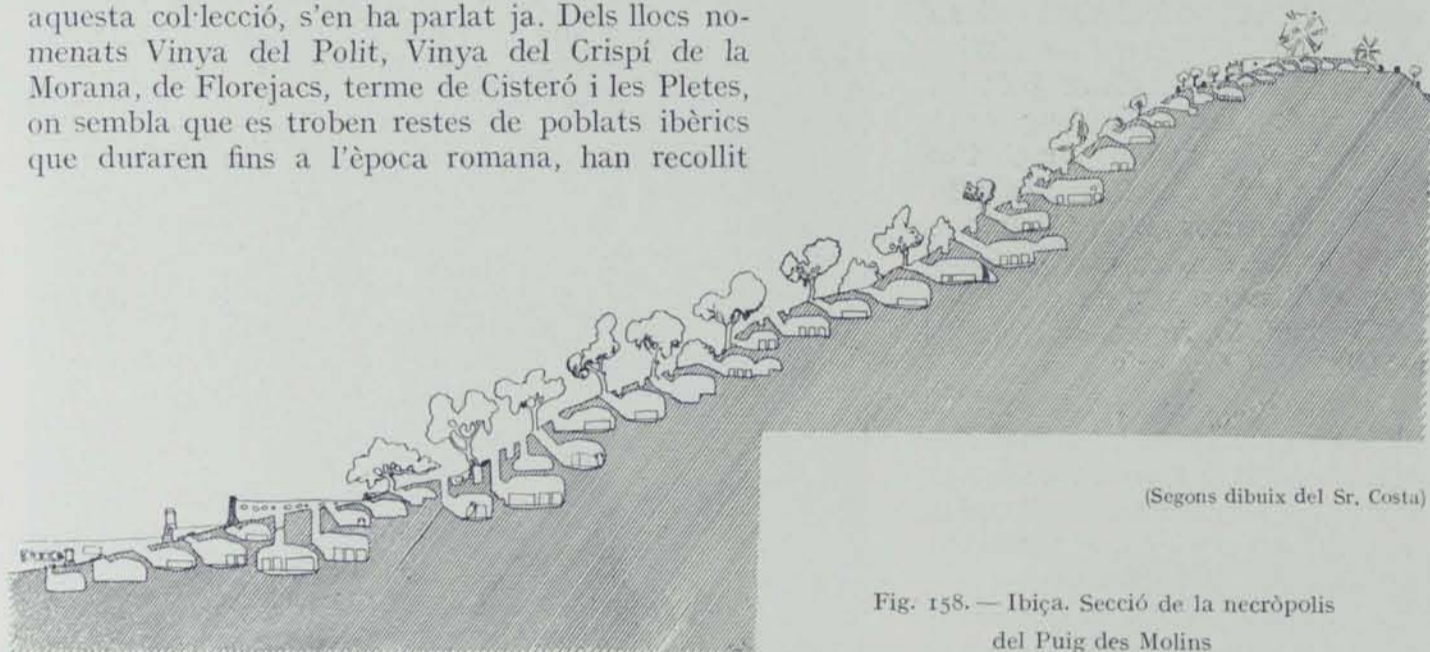

Fig. 158. — Ibiça. Secció de la necròpolis del Puig des Molins

nombrosos objectes, entre els quals hi ha pondus, fragments de tègules, fragments de ferro, molins de mà i, sobre tot, ceràmica ibèrica pintada, fragments de *terra sigillata* i diferents varietats de ceràmica comú. A l'estació de la Malesa, en la part baixa de la costa de la montanya, es troben restes de parets i ceràmica ibèrica pintada, campaniana i *terra sigillata*; barrejats amb ossos d'animals i cendres, sortiren els següents vasos, fets a torn,

Fig. 159. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins. Terra cuita

de fang rosat molt fi (figura 157): un vas amb dos nanses, amb restes de vernís negre brillant, de 40 cm. d'alt, 31 de diàmetre màxim i 12 de diàmetre de la boca i tres plats fondos, de les següents dimensions: 6 cm. d'alt per 13 de diàmetre de la boca, 5'5 × 15 i 4'5 × 15'5; són d'importació hel·lenística.

També han trobat, als voltants del poble, sepulcres excavats en la roca, probablement d'època cristiana.

Fig. 160. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins. Terra cuita

Exposició d'objectes procedents d'Ibiça

Pel mes de juny del passat any 1914 tingué lloc, al Palau de Belles Arts, una exposició d'objectes, recollits per D. J. Costa, procedents de varis llocs de la illa d'Ibiça. La major part són obtinguts per excavacions, fetes per ell mateix a la necròpolis del Puig des Molins, excavada també per D. Antoni Vives; els altres són del dipòsit de la Illa Plana i del nomenat Temple des Cuyeram.

Fig. 161. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins. Terra cuita

Aquí és impossible fer altra cosa que una ressenya sumària dels més notables de dits objectes, sense intentar cap publicació en regla. Es troba una informació sobre les necròpolis cartagineses

Fig. 163. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins.
Vas hel·lenístic

Fig. 162. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins.
Terra cuita

Fig. 164. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins
Terra cuita

d'Ibiça a la bastant copiosa bibliografia ⁽¹⁾ que ja existeix sobre l'arqueologia de la illa, i s'espera la publicació de les excavacions del prof. Vives, que, segurament, aclarirà moltes qüestions interessants. Prescindirem dels objectes de la Illa Plana

(1) A més d'altres publicacions més secundàries, vegeu: J. Román i Calvet, *Los nombres y la importancia de las islas Pithyusas*, Barcelona, L'Avenc, 1916; Carlos Román: *Antigüedades ebusitanas*, Barcelona, «La Académica», 1913; U. Kahrs-
tedt: *Geschichte der Karthager* (III vol. del llibre d'Otto Meltzer, Berlín, 1913), ps. 130 i seg.

i de la Cova des Cuyeram, més coneguts per les publicacions (1). Cal aquí regraciar vivament el Sr. Costa per haver-nos facilitat dades i fotografies de la seva col·lecció i permès un detingut examen d'aquesta.

LA NECRÒPOLIS DEL PUIG DES MOLINS

La necròpolis ocupa gran part del vessant d'un turó, proper a la moderna ciutat, començant ja al cim i estenent-se per la falda del dit turó (fig. 158). Els sepulcres, segons les dades facilitades

Fig. 165. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins. Terra cuita

pel Sr. Costa, són de varis tipus, predominant el de la cova subterrània, amb una rampa d'entrada conduent a un pou que s'obre a la superfície i que moltes vegades és vertical. Dintre la cova es trobaven els morts en sarcòfags de pedra que en contenien altres de fusta. Prop dels sarcòfags es solien trobar grans àmfores de provisions, a sobre les figuretes de terra cuita, tan típiques d'aquesta necròpolis, i distribuïts de diversa manera; altres objectes, com llanties, que apareixien a voltes sobre de plats, amfores de vidre (la majoria es troben al Cau Ferrat, de Sitges); navajes, de la forma típica cartaginesa, ous d'avestruç, pintats, etc. Els cadàvers havien estat dipositats en els sarcòfags, generalment, amb joies.

Els espais entre sepulcre i sepulcre havien estat aprofitats per a altres enterraments, de tipu semblant als descrits, o per a dipositar grans àmfores, d'incineració, dintre les quals hi havia les ofrenes.

Tenim poques dades de lo trobat en cada sepulcre; moltes vegades, es trobaren ja molt regirats per cercadors de tresors que sembla que ja en l'època aràbiga escorcollaren la necròpolis, obrint forats de tomba a tomba. Això fa que surtin barrejats els objectes propis dels enterraments amb altres posteriors, com, per exemple, ceràmica i llanties moresques.

Sembla que'ls objectes d'aire més antic dominen a la part alta de la necròpolis; per exemple: gemmes arcaïques i figuretes de terra cuita gregues. En canvi, els sepulcres del pla semblen ésser més moderns, i hi apareix la ceràmica hel·lenística, en més gran quantitat. Qui sab si la necròpolis començà a utilitzar-se pel cim. Lo cert és que s'hi enterrà llarg temps i per les troballes datables, com figuretes de terra cuita grega, gemmes arcaïques, fragments grecs, del temps de les figures roges, ceràmica hel·lenística de totes

menes i fins monedes i ceràmica romana, sembla versemblant creure que la utilització durà des del segle V a. de J.-C. fins als primers temps de l'Imperi romà.

Fig. 166. — Ibiça. Necròpolis del Puig des Molins. Terra cuita

(1) Especialment, Román: *Antigüedades ebusitanas*.